

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА КОЛІЗІЇ

LEGAL REGIME OF INFORMATION ON HIGHER EDUCATION STUDENTS: PROBLEMS AND CONFLICTS

Кульчій О.О., к.ю.н.,

доцент кафедри правознавства

Полтавський університет економіки і торгівлі

У статті проаналізовано колізії у правовому регулюванні інформації про здобувачів вищої освіти. Зокрема досліджено співвідношення норм щодо захисту персональних даних та норм щодо доступу до публічної інформації, що сприяють утвердженню принципу прозорості й відкритості в освітній сфері.

Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення балансу між правом особи на приватність та вимогами оприлюднення інформації про здобуття вищої освіти. Адже з одного боку існує загальне правило про конфіденційність персональних даних, а з іншого – діяльність закладів вищої освіти повинна бути прозорою і відкритою, що передбачає, зокрема, оприлюднення певної інформації про здобувачів.

Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення балансу між правом особи на приватність та вимогами оприлюднення інформації про здобуття вищої освіти.

Проаналізовано положення Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації», «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових актів у цій сфері. Окрема увага приділена вимогам оприлюднення інформації щодо зарахування здобувачів вищої освіти. Зроблено висновок про наявність колізії між законодавчою кваліфікацією відомостей про освіту як конфіденційної інформації та вимогою оприлюднення певних даних про здобувачів вищої освіти.

Запропоновано варіанти удосконалення правового регулювання, зокрема більш чітке розмежування в законі видів інформації про здобувачів освіти та допустимості її оприлюднення. Висловлено припущення, що конструкція, подібна до «довідкової інформації», як це закріплено у законодавстві США, могла б частково вирішити окреслену проблему.

Ключові слова: персональні дані, публічна інформація, здобувачі вищої освіти, захист персональних даних, принцип відкритості в освіті.

The article discusses the conflicts in the legal regulations regarding information about students in higher education. The author focuses on the relationship between the rules of personal data protection and the rules of accessing public information that promote transparency and openness in the educational field.

The topic at hand concerns the need to find a balance between the right to privacy and the disclosure of information related to higher education. On one hand, personal data should be kept confidential, but on the other hand, transparency and openness are important for institutions of higher education. This includes disclosing certain information about students.

The need to balance an individual's right to privacy with the requirement for disclosure of higher education information is a relevant topic.

In this analysis, the author examines several laws of Ukraine that govern the sharing of information, including the laws "On Information", "On Personal Data Protection", "On Access to Public Information", "On Education", and "On Higher Education". The focus is on the disclosure requirements for information related to the enrollment of higher education students. The author concludes that there is a conflict between the classification of education data as confidential information and the need to disclose certain data related to higher education students.

The author suggests options for improving the legal regulation regarding the information about students and its admissibility of disclosure. A clearer distinction in the law between types of information about students is proposed. The author suggests that a construction similar to "directory information", as enshrined in US law, could partially solve the problem outlined.

Key words: personal data, public information, higher education students, personal data protection, the principle of openness in education.

Захист персональних даних та право людини на приватність є важливим аспектом реалізації права на недоторканість приватного життя. Особливо важливим є таке право, що стосується малолітніх та неповнолітніх осіб. Водночас принцип прозорості та відкритості, який є актуальним, зокрема, і в освітній сфері, вимагає оприлюднення певної інформації, у тому числі й такої, що може ідентифікувати особу. Тому є актуальним дослідження балансу інтересів приватності, з одного боку, та публічності інформації про здобуття вищої освіти, з другого боку, виявлення можливих колізій у чинному законодавстві та пошуку можливих напрямів його удосконалення.

На сьогодні бракує ґрунтовних досліджень щодо правового режиму інформації про здобувачів вищої освіти. Окремі аспекти проблематики захисту персональних даних були предметом дослідження науковців-правників як з позицій адміністративно-правового, так і з позицій цивільного чи трудового права. Зокрема, варто відзначити ґрунтовні наукові дослідження М. Різака [1], Ю. Белової [2], І. Романюк [3], К. Мельника [4], А. Михайлик [5].

Проте комплексне наукове дослідження, присвячене законодавчим аспектам балансу між захистом персональних даних та принципом прозорості і відкритості стосовно здобувачів вищої освіти, наразі відсутнє. Окремі практичні рекомендації, дотичні до аналізованої проблеми

можна знайти у Рекомендаціях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту персональних даних під час дистанційного надання освітніх послуг [6], які, однак, не вирішують окреслених у статті питань.

Метою статті є визначення правового режиму інформації про здобувачів вищої освіти та аналіз його відповідності принципам захисту персональних даних і відкритості в освітній сфері.

Поточний правовий режим інформації про здобувачів освіти загалом та вищої зокрема можна визначити шляхом системного застосування таких нормативно-правових актів: Закони України «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації», «Про освіту», «Про вищу освіту», окремих підзаконних нормативних актів, прийнятих з метою забезпечення виконання означених законів. Для цього, зокрема, необхідно з'ясувати яким чином у відповідності до вимог означених законодавчих актів перетинаються такі поняття як «персональні дані» та «публічна інформація».

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних» «персональні дані – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована» [7].

Відомості, що дають можливість ідентифікувати особу здобувача вищої освіти, можуть бути визначені як

персональні дані. Заклад вищої освіти у даному випадку є володільцем персональних даних. Підставою обробки таких даних (у відповідності до ст. 11 ЗУ «Про захист персональних даних») є не лише згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних, яка надавалася під час підписання заяви на вступ до ЗВО; але і необхідність виконання обов'язку володільця персональних даних, який передбачений законом (конкретніше – законодавством у сфері освіти); а також укладення та виконання правочину, стороною якого є суб'єкт персональних даних або який укладено на користь суб'єкта персональних даних чи для здійснення заходів, що передують укладенню правочину на вимогу суб'єкта персональних даних. Пункт, що передбачає згоду на обробку персональних даних зазвичай є невід'ємною частиною договору про надання освітніх послуг [7]. Хоча безпосередньо типова форма договору про навчання у закладі вищої освіти, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2020 р. № 735 не включає умов щодо регулювання відносин, що складаються з приводу обробки персональних даних, однак містить зобов'язання для здобувача «у разі зміни персональних даних інформувати про це заклад» (п.п. 8.5) [8].

Помилковим та таким, що не відповідає законодавству України є визначення будь-яких персональних даних як конфіденційних (інформація з обмеженим доступом). Відповідно до законодавства така інформація може бути віднесена до публічної.

Відповідно до ч. 2 ст. 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» «персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою...». Абзац 4 ч. 3 цієї ж статті визначає, що «законом може бути заборонено віднесення інших відомостей, що є персональними даними, до інформації з обмеженим доступом» [9].

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про інформацію» конфіденційною є інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, якщо інше не встановлено законом [10]. Тобто, закон встановлює або необхідність волевиявлення особи, спрямованого на обмеження доступу до певної інформації, або можливість визначення інформації як конфіденційної безпосередньо на підставі закону.

Відповідно до ч. 2 ст. 11 Закону України «Про інформацію» не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу при цьому законі відносить, зокрема, дані про її національність, **освіту**, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адресу, дату і місце народження [10].

Таким чином, законодавець відносить інформацію про освіту фізичної особи до конфіденційної інформації за замовчуванням. Однак із системного тлумачення цієї норми закону випливає, що у випадках, визначених законом і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини збирання, зберігання, використання та поширення такої конфіденційної інформації про особу допускається навіть без її згоди.

Законодавство України у сфері освіти передбачає багато випадків, коли інформація про здобувачів вищої освіти (чи, навіть, лише абітурієнтів) підлягає оприлюдненню.

З одного боку, обробку такої інформації можна було б кваліфікувати як таку, що базується на згоді самої особи,

оскільки для набуття статусу абітурієнта фізична особа має самостійно подати заяву. Форми заяв для участі у конкурсному відборі затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2023 року № 775 (наприклад, Форма № Н-1.01.1.1). Невід'ємною складовою такої заяви є пункт такого змісту: «Ознайомлений(а), що обробка персональних даних, передбачених для вступу на навчання та отримання освітніх послуг, в тому числі в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, а також інформації, що стосується участі в конкурсному відборі для інформування громадськості про перебіг вступної кампанії до закладів освіти, здійснюється відповідно до законодавства про захист персональних даних» [11].

Проте аналіз змісту цього пункту не дозволяє сприймати його як згоду. Це, швидше, фіксація виконання обов'язку володільця персональних даних щодо повідомлення особи про те, що відбуватиметься обробка її даних. Відтак, основними підставами обробки персональних даних у цьому разі можна вважати у відповідності до ч. 1 ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних»: необхідність виконання обов'язку володільця персональних даних, який передбачений законом; укладення та виконання правочину, стороною якого є суб'єкт персональних даних або який укладено на користь суб'єкта персональних даних чи для здійснення заходів, що передують укладенню правочину на вимогу суб'єкта персональних даних; дозвіл на обробку персональних даних, наданий володільцю персональних даних відповідно до закону виключно для здійснення його повноважень [7].

Водночас, законодавство України вимагає від закладів вищої освіти оприлюднювати доволі значні обсяги інформації, які включають, зокрема, і персональні дані здобувачів освіти. До таких законодавчих актів можна віднести наступні.

Ст. 30 Закону України «Про освіту» визначає, що «заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов'язані забезпечувати на своїх веб-сайтах (у разі їх відсутності – на веб-сайтах своїх засновників) відкритий доступ до такої інформації та документів: ... інша інформація, що оприлюднюється за рішенням закладу освіти або на вимогу законодавства. 5. Перелік додаткової інформації, обов'язкової для оприлюднення закладами освіти, може визначатися спеціальними законами» [12].

Основним спеціальним Законом, який регламентує діяльність закладів вищої освіти є Закон України «Про вищу освіту» [13].

Ст. 32 Закону України «Про вищу освіту» визначає, що заклади вищої освіти зобов'язані, зокрема, оприлюднювати на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб інформацію про реалізацію своїх прав і виконання зобов'язань (п. 4 ч. 3 ст. 32 Закону) [13].

Ст. 79 Закону України «Про вищу освіту» визначає, що «рішення та діяльність у сфері вищої освіти, крім інформації з обмеженим доступом, є відкритими. Інформація про процедури та результати прийняття рішень і провадження діяльності у сфері вищої освіти підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційних веб-сайтах та у медіа, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб» [13].

Однак найбільш важливим у контексті аналізованої справи є ч. 14 ст. 44 Закону України «Про вищу освіту», яка закріплює, що «обсяг та порядок оприлюднення інформації про хід і результати прийому до закладів вищої освіти визначаються Умовами прийому на навчання для здобуття вищої освіти» [13].

На сьогодні функцію таких Умов прийому виконує Порядок, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2023 року № 276 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 березня 2023 року за № 519/39575 [14].

Відповідно до п. 1 Розділу XIII зазначених Правил «Накази про зарахування на навчання видаються керівником закладу вищої освіти на підставі рішення приймальної комісії. Накази про зарахування на навчання з додатками до них формуються в ЄДЕБО та оприлюднюються на веб-сайті закладу вищої освіти у вигляді списку зарахованих у строки, встановлені в розділі V цього Порядку або відповідно до нього» [14]. Правила прийому, які розробляють заклади вищої освіти відповідно до вказаного Порядку, повинні містити аналогічний за містом пункт, який регламентує порядок оприлюднення наказів про зарахування у відповідності до вимог законодавства.

Згідно із затвердженими формами документів такі накази (додатки до наказів) в обов'язковому порядку містять персональні дані, необхідні для ідентифікації зарахованих осіб (Форма № Н-1.03.1, Форма № Н-1.03.2, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України 21 червня 2023 року № 775) [11].

Відтак, практика діяльності ЗВО є такою, що у відповідності до власних Правил прийому (на виконання п. 1 розділу XIII Порядку) накази про зарахування на навчання з додатками до них формуються в Єдиній базі та оприлюднюються на веб-сайті закладу вищої освіти, оскільки це є прямою вимогою законодавства.

Таким чином, інформація про зарахування на навчання для здобуття вищої освіти, реквізити документа, на підставі якого було здійснено зарахування на навчання підлягає оприлюдненню відповідно до вимог законодавства. Тож виникає логічне питання, чи можна відносити таку інформацію до конфіденційної.

З іншого боку, як зазначалося вище, Закон України «Про інформацію» відносить до конфіденційної інформації про особу інформацію про освіту [10]. Тож з певною долею вірогідності можна припустити і те, що законодавець не ототожнює інформацію про здобуття освіти з інформацією про освіту. Однак цей аргумент є сумнівним і швидше мова йде про колізію.

Своєрідним тестом для перевірки тези щодо правового режиму інформації про здобуття особою вищої освіти може бути аналіз на предмет можливості віднесення її до публічної інформації яка може бути надана, наприклад, у відповідь на інформаційні запити третіх осіб.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядниками інформації для цілей цього Закону визнаються, зокрема, «особи, якщо вони виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором, включаючи надання освітніх, оздоровчих, соціальних або інших державних послуг, – стосовно інформації, пов'язаної з виконанням їхніх обов'язків» (п. 3, ч. 1 ст. 13) [9]. Таким чином, заклади вищої освіти можуть бути віднесені до інших розпорядників публічної інформації, що підтверджується і судовою практикою [15]. На таких розпорядників вимоги закону поширюються, зокрема, і у частині надання інформації за запитом.

Порядок реалізації права на доступ до інформації за інформаційним запитом регламентується статтями 19–22 Закону. Ст. 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації» визначає, що «запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні». Частина 2 ст. 19 цього Закону визначає, що «запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту» [9].

Підстави для відмови в задоволенні запиту на інформацію визначає ч. 1 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Зокрема, такою підставою могло б бути те, що «інформація, що запитується, належить до категорії інформації з обмеженим доступом відповідно

до частини другої статті 6 цього Закону» (п. 2 ч. 1 ст. 22). Відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»: «Інформацією з обмеженим доступом є: 1) конфіденційна інформація; 2) таємна інформація; 3) службова інформація» [9].

Однак, як було з'ясовано вище, інформація про зарахування особи для здобуття вищої освіти підлягає оприлюдненню відповідно до вимог законодавства, тож належність її до конфіденційної є сумнівною. Водночас, ч. 3 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» визначає, що «інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше» [9].

При цьому заклад вищої освіти не має права відмовити у задоволенні запиту, оскільки ч. 2 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» чітко встановлює, що «відповідь розпорядника інформації про те, що інформація може бути одержана запитувачем із загальнодоступних джерел, або відповідь не по суті запиту вважається неправомірною відмовою в наданні інформації» [9]. Про це ж іде мова і у вище згаданій Постанові КАС ВС [15].

Таким чином, надання у відповідь на отриманий запит інформації, яка містилася у правомірно оприлюдненому раніше ЗВО наказі про зарахування на навчання у будь-якій формі, яка включає лише інформацію, що міститься у оприлюдненому наказі та не містить додаткових конфіденційних відомостей про особу здобувача освіти є обов'язком закладу вищої освіти як розпорядника публічної інформації.

Додатково варто звернути увагу і на інші випадки, коли заклади вищої освіти розкривають (оприлюднюють) інформацію про здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу. Наприклад, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» (п. 3 ч. 2) вимагає в рамках процедур і заходів забезпечення якості вищої освіти здійснювати «щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярно оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб» [13].

У ході здійснення зовнішнього оцінювання якості вищої освіти передбачено подання закладами «Відомостей про самооцінювання освітньої програми», у яких від гарантів освітніх програм вимагається, у тому числі, наводити конкретні приклади різних практик. Нерідко це сприймається закладами освіти як наведення прикладів із зазначенням персональних даних здобувачів. У деяких випадках це може бути чутлива інформація (наприклад, підкритерій 7.5 – «Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)». Слід зауважити, що такі відомості у подальшому є загальнодоступними на сайтах ЗВО та НАЗЯВО.

Крім того, у ході здійснення акредитаційної експертизи (яка наразі відбувається у дистанційній формі) експерти часто вимагають надання значних пакетів документів, які часто містять персональні дані здобувачів освіти та інших учасників процесу. Наприклад, це можуть бути індивідуальні навчальні плани здобувачів, які здебільшого містять і оцінки здобувачів, курсові роботи, звіти про проходження практик тощо.

Таким чином, можна зробити висновок про наявність певної колізії між вказівкою закону «Про інформацію» про те, що будь-яка інформація про освіту щодо особи є конфіденційною та положеннями законодавства, що зобов'язують заклади вищої освіти розкривати таку інформацію. Це породжує також практичні проблеми у діяльності закладів вищої освіти щодо розмежування інформації про здобувачів, яка має і може чи не може оприлюднюватися. Варіантами вирішення цієї проблеми може бути більш чітке унор-

мування класифікації інформації про здобувачів освіти. Прикладом може бути закон федеральний закон «Закон про права сім'ї на освіту та конфіденційність» (FERPA), федеральний закон, прийнятий у США у 1974 р. [16]. Цей закон, зокрема, визначає категорію «довідкової інформації» (“directory information”) про освіту здобувача, оприлюднення якої, за загальним правилом, не вважається шкідливим або посяганням на конфіденційність особи. Така інформація, може включати, зокрема, ім'я студента; адресу; телефон; e-mail; фото; дату і місце народження; галузь навчання; рівень освіти; період навчання; отримані ступені, почесні звання та нагороди тощо (детальний перелік має бути визначений закладом і доведений до відома здобувачів). Здобувач наділений правом у письмовій формі звернутися до закладу освіти і обмежити віднесення до довідкової та подальше оприлюднення його особистої інформації [16].

Альтернативним варіантом, який дозволить тимчасово вирішити проблемні питання, може бути надання додаткових роз'яснень чи рекомендацій Уповноваженим верховної ради з прав людини.

Отже, аналіз законодавства та практики його застосування дозволяє зробити висновок, що чинне регулювання містить колізії між положеннями про конфіденційність даних та обов'язком ЗВО оприлюднювати певну інформацію про здобувачів вищої освіти (та інших учасників освітнього процесу). Для уникнення неоднозначного трактування та зловживань у цій сфері необхідно більш чітко визначити допустимі межі оприлюднення персональних даних здобувачів освіти для запобігання неумисного порушення закладами освіти права таких здобувачів на приватність. Це питання потребує подальшого аналізу з позицій практики та додаткового унормування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Різак М. В. Правове регулювання відносин щодо персональних даних в Україні : монографія. Харків : Панов, 2016. 462 с.
2. Белова Ю. Д. Цивільні правовідносини щодо персональних даних: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 Право; Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова Хмельницької обласної ради. Хмельницький, 2021. 248 с.
3. Романюк І. І. Охорона права на персональні дані в Україні (цивільно-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 267 с.
4. Мельник К. С. Правові та організаційні засади захисту персональних даних в умовах євроінтеграції України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07; Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України. К. 228 с.
5. Михайлик А. С. Захист персональних даних працівників в умовах цифрової трансформації: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 «Право»; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2023. 216 с.
6. Рекомендації Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту персональних даних під час дистанційного надання освітніх послуг. Київ, 2021. 21 с.
7. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
8. Про затвердження Типової форми договору про навчання у закладі вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2020 р. № 735 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
9. Про доступ до публічної інформації: Закон України 13 січня 2011 року № 2939-VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
10. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
11. Про затвердження форм документів з підготовки фахівців у закладах вищої (фахової передвищої) освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України 21 червня 2023 року № 775 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1156-23#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
12. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
13. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
14. Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2023 року № 276 / Міністерств освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0519-23#Text> (дата звернення: 28.11.2023).
15. Постанова Касаційного адміністративного суду від 20 вересня 2018 року у справі №823/1042/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76614167> (дата звернення: 28.11.2023).
16. The Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA): United States federal law, 1974 / United States Senate. URL: https://studentprivacy.ed.gov/node/548/#0.1_se34.1.99_137 (дата звернення: 28.11.2023).